

PERSONALINĖS BIBLIOGRAFINĖS INFORMACIJOS SPECIFIKA IR FUNKCIJOS

NIJOLĖ RAUDYTĖ

Vilniaus universiteto Knygotyros ir dokumentotyros institutas,
Universiteto g. 3, LT-01513 Vilnius, Lietuva
El. paštas: nijole.raudyte@kf.vu.lt

Remiantis Lietuvos ir užsienio bibliografijos mokslo tyrėjų publikacijomis, taip pat autorės atlikto tyrimo medžiaga, atskleidžiama personalinių bibliografinės informacijos išteklių rengimo ir tyrinėjimo padėtis Lietuvoje, teoriniu lygmeniu analizuojamos jų funkcijos. Personalinės bibliografinės informacijos socio-kultūrinėje sistemoje atliekamos funkcijos turi glaudų sąryšį su bibliografinių išteklių rengimo metodika, tačiau bibliografinėje praktikoje dažnai to nepaisoma. Didėjanti Lietuvos spausdintinių personalinių bibliografinės informacijos išteklių leidybos apimtis rodo jų populiarumą, tačiau kartu pastebima, kad bibliografinių išteklių rengimo procesai nėra efektyvūs, o rengimo metodikos problemos tampa vis aktualesnės. Tai rodo, kad personalinės bibliografinės informacijos išteklių praktinio panaudojimo galimybės ribotos. Prieinama prie išvados, kad būtinas naujas sisteminis požiūris į personalinę bibliografinę informaciją, jos specifines funkcijas ir savybes bei atitinkamus metodikos sprendimus.

Reikšminiai žodžiai: personalija, personalinė bibliografinė informacija, personaliniai bibliografinės informacijos ištekliai, biobibliografinė informacija, personaliniai bibliografijos leidiniai, personalinė bibliografijos rodyklė, bibliografinės informacijos funkcijos, personalinės bibliografinės informacijos funkcijos.

ĮVADAS

Šio straipsnio tikslas – teoriniu lygmeniu nustatyti personalinių bibliografinės informacijos išteklių funkcijas šiandienėje socio-kultūrinėje sistemoje. Tyrimo objektas – personalinių bibliografinės informacijos išteklių funkcinių galimybių raiška. Dalykas – personalinių bibliografinės informacijos išteklių atliekamų funkcijų teoriniai ir metodiniai aspektai. Tyrimui įgyvendinti taikyti teoriniai

(analizės, sisteminis, apžvalginis) ir empirinis (Lietuvos personalinių bibliografijos leidinių tyrimo) metodai.

Personalinė bibliografinė informacija laikoma svarbia mokslo ir kultūros sričių komunikacijos priemone. Šiandien vis labiau pastebima, kad personalinių bibliografinės informacijos išteklių rengimo procesai nėra efektyvūs, o dalis metodikos sprendimų taip pat yra ginčo objektas. Šios rūšies ištekliai

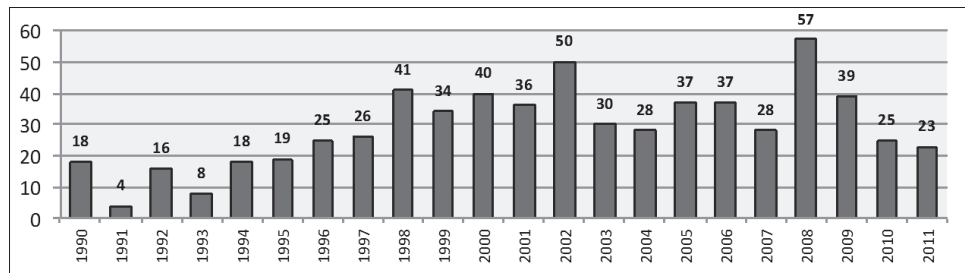
kinta veikiant bibliografijos, kaip socialinio instituto, svarbiausiai – sociokultūrinei – funkcijai, kuri juose pasireiškia skirtingai įvairiais istoriniais laikotarpiais. Bendrąjį personalinių bibliografinės informacijos išteklių funkcionalumą apibūdina jų galimybės atlikti įvairias funkcijas sociokultūrinėje sistemoje.

Nuo 1990 m. Lietuvoje ypač suaktyvėjo personalinių bibliografinės informacijos išteklių leidyba ir domėjimasis jais. Palyginus du laikotarpius – sovietinės ir Nepriklausomos Lietuvos, galima teigti, kad personalinių bibliografinės informacijos išteklių leidy-

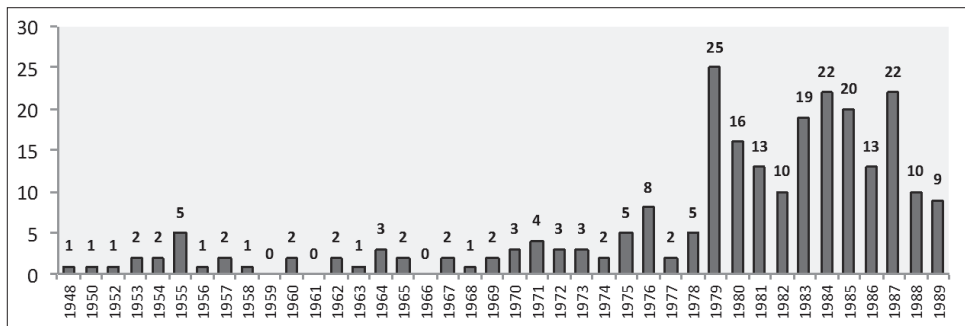
boje įvyko reikšmingų kiekybinių pokyčių, o jų kokybė tapo dažnu diskusijų objektu. Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, 1990–2011 m. laikotarpiu iš viso buvo išleisti 639 pavadinimų spausdintiniai personaliniai bibliografijos leidiniai, t. y. vidutiniškai po 29 pavadinimus per metus (1 pav.).

Sovietinės okupacijos metais, 1948–1989 m. laikotarpiu, Lietuvoje išleisti 245 pavadinimų spausdintiniai personaliniai bibliografijos leidiniai, vidutiniškai po 6 pavadinimus per metus (2 pav.).

Galima daryti prielaidą, kad Lietuvos spausdintinių personalinių bibliografinės

1 pav. Personalinių bibliografijos leidinių leidybos pokyčiai Nepriklausomoje Lietuvoje (1990–2011 m.)

2 pav. Personalinių bibliografijos leidinių leidybos pokyčiai sovietinėje Lietuvoje (1948–1989 m.)

informacijos išteklių leidybos apimtis visgi rodo jų atliekamų funkcijų sociokultūrinėje komunikacijoje aktualumą, kuris ir lemia šiandienį jų populiarumą. Todėl šie leidiniai, net intensyviai veikiami elektroninių technologijų, nepraranda visuomenės dėmesio.

LIETUVOS SPAUSDINTINIŲ PERSONALINIŲ BIBLIOGRAFINĖS INFORMACIJOS IŠTEKLIŲ TYRIMŲ APŽVALGA

1989 metais Stasė Matulaitytė [13] pažymėjo, kad duomenų apie personalinius bibliografinės informacijos išteklius nėra gausu. Šiandien tai galima tik dar kartą patvirtinti. Pirmasis mokslininkas, tarpukario Lietuvoje atkreipęs dėmesį į šiuos specifinius, asmenų veiklą atskleidžiančius bibliografinius išteklius, buvo Vaclovas Biržiška. Teoriniame darbe *Bibliografija*, pristatydamas bibliografijos rūšis pagal tematiką, išskyrė *universaliją, specialiąją („daiktinę“) ir personalinę* [3, 10]. Matome, kad mokslininkas čia supainiojo klasifikavimo pagrindą. Literatūros istorikas ir bibliografas Mykolas Biržiška, kalbėdamas apie literatūros kūrinių vertinimo kriterijus, akcentavo ryšius su bibliografija ir nurodė *personalinių rašytojų bibliografijų reikšmę lietuvių literatūros mokslui* [19, 126].

Sovietiniu laikotarpiu išsamiausius personalinių bibliografinės informacijos išteklių raidos iki 1940 metų tyrimus atliko Vladas Žukas monografijoje *Lietuvių bibliografijos istorija* [21]. Knygos įvade pažymima, kad kaip atskira bibliografijos rūšis traktuojamos *personalinės rodyklės, sąrašai ir apžvalgos*

[21, 7]. Taikydamas istorinį analitinį tyrimo metodą V. Žukas pristatė personalinių bibliografinės informacijos išteklių raidą, pradedant svarbiausiu, XIX amžiaus viduryje parengtu pirmuoju su Lietuvos kultūros istorija susijusiu informacinio pobūdžio veikalu – Liudviko Adomo Jucevičiaus *Biografinės ir literatūrinės žinios apie mokytus žemaičius* [10], ir baigiant iki Antrojo pasaulinio karo Lietuvoje parengtomis bei publikuotomis savarankiškoms personalinėms bibliografijos rodyklėmis. Personalinių bibliografinės informacijos išteklių vystymąsi V. Žukas tyrinėjo kultūrologiniu ir bibliografijos mokslo aspektais: kaip kultūros istorijos reiškinį ir kaip informacijos šaltinių sistemos kūrimo procesą. Personalines bibliografijos rodykles, sąrašus ir apžvalgas mokslininkas traktavo kaip atskirą bibliografinių priemonių rūšį, nurodė jos formų, funkcijų, terminijos kaitą. Tyrėjas ypač pabrėžė personalinių bibliografinės informacijos išteklių kaip mokslo, meno ir literatūros šaltinių, taip pat ir tautinio savitumo priemonės svarbą.

Sovietinėje Lietuvoje dėmesys buvo skiriamas tam tikrų mokslo ir meno sričių personalinių bibliografinės informacijos išteklių tyrinėjimams. V. Žukas leidinyje *Lietuviškieji literatūros bibliografijos šaltiniai* [20] pateikė tyrimą, kurio objektas – net 200 savarankiškų, publikuotų leidiniuose ir likusių rankraščių lietuvių rašytojų personalinių bibliografijos rodyklių. Tyrimo objekto chronologinės ribos yra XIX a. pabaiga–XX a. pradžia. Mokslininkas pateikė nagrinėjamos srities personalinių bibliografijos rodyklių klasifikaciją, atskleidė

atliekamas funkcijas. V. Žukas nurodo, kad *pirmajame lietuvių literatūros bibliografijos etape (nuo 1953 iki 1957 m.) labiau buvo akcentuojama pedagoginė, šviečiamoji literatūros bibliografijos funkcija (literatūros propaganda, metodinis vadovavimas skaitymui), mažiau – informacinė <...> Nuo 1955 m. buvo pradėta leisti rekomendacines rodykles, adresuotas profesiniais ryšiais su literatūra susijusiems skaitytojams* [20, 99].

Sovietiniu laikotarpiu Lietuvos mokslo pagalbinių personalinių bibliografinės informacijos išteklių ypatumus gamtos mokslų, technikos ir žemės ūkio srityse tyrinėjo S. Matulaitytė. Ji pabrėžė, kad, nagrinėjant tam tikros mokslo šakos raidą, svarbus kiekvienos asmenybės, dirbusios ar dirbančios šioje šakoje, indėlis. S. Matulaitytės nuomone, *norint nustatyti šį indėlį, reikia turėti išsamias mokslininkų personalines rodykles, kurios susumuoja mokslininko nuveiktą darbą, o kartais atspindi kokio nors klausimo, problemas, temos raidos laikotarpį* [14, 61]. S. Matulaitytė atkreipė dėmesį į personalinių bibliografijos rodyklių subjektus – rengėjus, todėl šiuos išteklius suskirstė į tris skyrius, apibūdino pagal sudarytoją ir pateikė jų vertinimo kriterijus. Remdamasi šiuo požiūriu S. Matulaitytė manė, kad tyrime technikos ir žemės ūkio sričių personalinius bibliografinės informacijos išteklius tikslinga skirti į tokias grupes: profesionalių bibliografų parengtos atskiros rodyklės (vadinamos akademikų serijos rodyklėmis), bibliografų parengtos rodyklės knygose apie mokslininkus, literatūros sąrašai straipsnių apie mokslininkus pabaigoje, įstaigų ir asmenų

parengtos rodyklės įvairių jubiliejų proga (pasak tyrėjos, nevertingos, nes jų metodika ribota). Tokiame požiūryje išryškėja mokslininkės metodologinės klaidos. Tyrėja taip ir nebandė formuluoti ir pateikti personalinių bibliografinės informacijos išteklių rengimo metodikos nuostatų, netyrinėjo atliekamų funkcijų. Nors mokslininkė pateikė personalinių bibliografinės informacijos išteklių raidos analizę – nuo pirmųjų atsiradimo iki nagrinėto laikotarpio, išsamiai atskleidžiant mokslo šakos pasiekimus, tačiau nenurodė jų rengimo metodikos pokyčių. Šiandien šis tyrimas gali būti pravartus kaip mokslo istorijos šaltinis, nes kartu pateiktas ir išsamus nagrinėjamos srities mokslininko veiklos tyrimas. S. Matulaitytė publikacijoje apsiribojo tuo, kad išsamiai informavo apie mokslo ir mokymo įstaigas, bibliotekas, organizacijas, kurios dirbo, arba pateikė faktus, kad nedirbo šios šakos personalinių bibliografinės informacijos išteklių sudarymo srityje. Tyrėja pažymėjo, kad rengiant technikos ir žemės ūkio personalines bibliografijos rodykles, nuolat iškyla informacijos paieškos problemų – šaltinių prieinamumo stoka, autorystės nustatymo sunkumai ir kitos. Mokslininkė paminėjo, kad egzistuoja rodyklių sudarymo metodikos ribotumų ir kad šį darbą daugeliu atvejų dirba ne specialistai. Esminės metodikos problemos konkrečiai neįvardytos, nors iš pateiktos analizės matyti, kad metodika labai įvairi ir turi didelių trūkumų.

Kitas S. Matulaitytės darbas [13] skirtas gamtos mokslų personalinių bibliografinės informacijos išteklių tyrinėjimams. Darbe istoriniame kontekste pristatytos žymios

asmenybės, nusipelnusios botanikos, geografijos, astronomijos, chemijos ir kitose gamtos mokslų srityse, paskui nagrinėjama rodyklių sudarymo metodika, pradedant pirmaisiais išaiškintais šios srities rodyklių sudarymo faktais. Mokslininkė atkreipė dėmesį į glaudžius personalinių bibliografinės informacijos išteklių ryšius su tos mokslo srities šakine ir rekomendacine bibliografija. S. Matulaitytė ir V. Žukas savo tyrimais įrodė personalinių bibliografinės informacijos išteklių sintezę su atitinkamomis mokslo ir veiklos sritimis, patvirtino, kad *bibliografijos darbų išliekamoji vertė priklauso ne tik nuo užfiksuotų duomenų gausumo, bet ir nuo jų metodikos* [22, 93]. Tiek V. Žuko, tiek S. Matulaitytės tyrimai šiandien yra svarbūs nagrinėtų sričių mokslo istorijos tyrimams.

Osvaldas Janonis pateikė Lietuvos personalinių bibliografinės informacijos išteklių periodines statistines ir analitines apžvalgas. Objekto chronologinės ribos apima sovietinį ir Nepriklausomos Lietuvos laikotarpius: 1971–1985 metus [9], 1986–2000 metus [7] ir 2001–2005 metus [8]. Autorius analitinėse apžvalgose pateikė Lietuvos spausdintinių bibliografinės informacijos išteklių sistemos pokyčių analizę tam tikro laikotarpio raidos sąlygomis. Visų bibliografijos leidinių analizė atlikta vadovaujantis tais pačiais principais, leidžia palyginti laikotarpius. O. Janonis jau nuo 1987 metų spaudoje kėlė opias šios rūšies bibliografinės informacijos išteklių rengimo metodikos įvairavimo problemas [6, 23–24], nurodė pagrindinius dažniausiai pasitaikančius trūkumus: knygų leidybos valstybinių standartų nesilaikymą, neiš-

spręstus bibliografinės atrankos klausimus, bibliografinio grupavimo klaidas, pagalbinių rodyklių, biografijų sudarymo netikslumus ir kt.

Per pirmąjį dešimtmetį po Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo, remdamiesi O. Janonio atlikta šio laikotarpio bibliografijos leidinių analize, matome, kad bendras jų metodinis lygis krinta. Personalinių bibliografinės informacijos išteklių rengimo komplikuatą padėtį Nepriklausomoje Lietuvoje O. Janonis apibūdina taip: *smuko ir bibliografinio aprašo kokybė, nes jų autoriai tik dalį dokumentų aprašo de visu, o aprašus ima iš seniau išleistų bibliografijos leidinių, kuriuose buvo naudojamos kitokios aprašo taisyklės (aprašai „kosmetiškai“ pertvarkomi pagal ISBD). Labai aktualus personalinių bibliografijos rodyklių metodikos tyrimas, nes daugelio (net ir bibliotekų) bibliografijos leidinių metodikoje apstu šiurkščių metodikos pobūdžio klaidų ir nenuoseklumų* [8, 82]. 2009 m. O. Janonis konstatavo, kad toliau sparčiai daugėja personalinių bibliografijos rodyklių, kritiškai įvertino šią situaciją pavadindamas kai kurių leidybą „mada“ ir pasiūlė, kad *iš valstybės biudžeto finansuojamos bibliotekos šią paslaugą privalėtų padaryti mokama* [8, 82].

Lietuvos personaliniai bibliografinės informacijos ištekliai, nors ir negausiai, įvairiais aspektais buvo tyrinėti ir kitų autorių. Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje parengtą personalijoms skirtą leidybinę produkciją 1986 metais savo pranešime mokslinėje konferencijoje aptarė Lina Kanopkienė [12], personalinių bibliografijos

rodyklių analizę 2009 metais atliko Donatas Ustinovičius [18]. Apie ekologams skirtas personalines bibliografijos rodykles 2000 metais Lietuvos mokslų akademijos leidinyje *Ekologija* straipsnį publikavo Alina Šveistytė [15]. Sovietmečio Lietuvos 1971–1985 metų laikotarpio personalinių bibliografijos rodyklių lyginamąją analizę savo diplominiame darbe atliko Aurelija Tamulienė [16]. Gausiausiai medžiagos gamtos mokslų personalinės bibliografijos raidos klausimu surinkta Vilniaus universiteto absolventės Aušrinės Urmonaitės [17] diplominiame darbe.

Prieinama prie išvados, kad Lietuvoje daugiausia buvo vykdomi istoriniai-analitiniai ir statistiniai-analitiniai įvairių laikotarpių personalinių bibliografinės informacijos išteklių tyrimai. Teorinių tyrimų, kurie gerokai praturtintų bibliografijos mokslą, nebuvo atlikta.

Taigi, netrumpą vystymosi kelią turi tiek patys personaliniai bibliografinės informacijos ištekliai, tiek jų metodikos kūrimas. Galima pažymėti, kad šioje srityje tam tikras pagrindas atliekant tolesnius tyrimus yra rusų teorinės minties įtaka. Aleksandra Maslova taip apibūdina dabartinę personalinės bibliografijos padėtį: *vis dėlto mūsų laikais, kai domėjimasis istoriniu kultūriniu paveldu, o ypač personologiniu jį sudarančiu aspektu, išaugo, o biobibliografinių išteklių rengimas aktyviai vystosi regionuose ir įgauna naują pobūdį, iškyla būtinybė dar kartą sugrįžti prie teorinių ir metodinių klausimų – kas gi vis dėlto yra biobibliografinė informacija ir kokia kryptimi ji juda?* [30, 2–10]. Atsakymas į šį klausimą ir yra šiandienų tyrimų objektas.

PERSONALINIŲ BIBLIOGRAFINĖS INFORMACIJOS IŠTEKLIŲ APIBRĖŽTIS, SAMPRATA IR STRUKTŪRA

Dėl terminų apibrėžimo ir sampratos daugiausia diskutuoja Rusijos mokslininkai. Jie teigia, kad nesant tvirtos terminologinės sistemos, skirtos bibliografinės informacijos personalijų ir kolektyvų terminams apibrėžti, bibliografinėje praktikoje to paties tipo bibliografijos ištekliai, skirti personalijoms ir kolektyvams, apibrėžiami skirtingai, o tai sunkina jų paiešką ir naudojamumą. Daugelis terminų, kurie vartojami asmenims skirtiems bibliografinės informacijos ištekliams apibrėžti, *apsiriboja tik struktūrinių dalių išvardijimu ir dažniausiai nusako minėtų išteklių rūšį* [27, 11]. Lietuvoje bibliografijos moksle vartojami terminai taip pat yra orientuoti į sudedamųjų dalių išvardijimą: *personalinis bibliografinės informacijos išteklis* – tai bibliografinės informacijos išteklis, pateikiantis informaciją apie atskiro (-ų) asmens (-ų) darbus ir (arba) dokumentus apie jį (juos) [5, 184]; *autobibliografinės informacijos išteklis* – bibliografinės informacijos išteklis, parengtas bibliografuojamų dokumentų autoriaus ir pateikiantis dokumentus apie jo darbus, dokumentus apie jo gyvenimą ir veiklą [5, 179]; *biobibliografinės informacijos išteklis* – tai bibliografinės informacijos išteklis, kuriam pateikiama asmens, kuriam ji skiriama, biografija, jo darbų sąrašas ir literatūra apie jį. Gali aprėpti keleto asmenų gyvenimą ir veiklą (polibiobibliografinės informacijos išteklis) arba vieno (monobiobibliografinės informacijos išteklis) [5, 89–90].

Kyla nemažai diskusijų dėl šios srities terminų apibrėžties ir sampratos sinonimiškumo. A. Maslova [30, 2–7] ir Natalija Kozačiok [25, 4] teigia, kad terminai *personaliniai bibliografinės informacijos ištekliai* ir *biobibliografinės informacijos ištekliai* yra sinonimai, nes abu išreiškia su asmeniu susijusią informaciją, todėl abu gali būti vartojami lygiavertiškai, kaip apibendrinantys visų žanrų bibliografinės informacijos išteklių apie veikėjus terminai. Vis dėlto A. Maslovos ir N. Kozačiok manymu, iš šių dviejų terminų tinkamiausias yra *personalinis bibliografinės informacijos ištekliai*, nes šis terminas padeda išvengti „prisirišimo“ prie biografinių duomenų ir jos sudedamosios pavadinimo dalies „bio-“. Čia vertėtų prisiminti, kad terminas kartais reiškia asmeninį bibliografinės informacijos išteklių, o ne visuomeninį (vadinasi, jis yra polisemiškas, o tai ne itin gerai).

Baltarusijos mokslininkė Jelena Kozlenko vartoja terminą *biobibliografinė informacija* ir nurodo, kad jos esminis objektas yra *personalijos ar kolektyvo intelektualinis ir kūrybinis palikimas, atkuriamas bibliografinėmis priemonėmis* [26, 11]. Tokia objekto pagal bibliografinį atspindėjimą interpretacija, o ne pagal sudarančios struktūros skirtingų elementų (įeinančių į termino sampratą) įvardijimą leidžia jame sujungti daugelį bibliografinių išteklių, parengiamų turint vieną tikslą, bet skirtingus struktūros elementus.

Natalija Potepalova [32] siūlo vartoti specializuotas sąvokas: *biobibliografinė apybraiža* – vartojama turint tikslą atspindėti asmenybės gyvenimą ir kūrybinį kelią

(daugiausia literatūros ir meno personalinėse bibliografijos rodyklėse), *personalinis biobibliografinis kompleksas* – savarankiškas bibliografinės informacijos ištekliai, sudarytas iš dviejų dalių: branduolio ir neprivalomos (fakultatyvinės) dalies. Branduolio dalis formuoja bibliografinės informacijos išteklių, jo galimybę atspindėti pirminę medžiagą – rašytojų tekstus, kaip būtinas jo mentaliteto įrodymo priemones; rašytojo atskiros kūrinio, visų kūrinių, biografinių šaltinių, pokalbių ir t. t. bibliografinį sąrašą. Neprivaloma (fakultatyvinė) dalis turi paskirtį pateikti tai, kas reikalinga, kad būtų galima išsamiai susipažinti su rašytojo gyvenimu: gyvenimo ir kūrybos studija, pirmųjų publikuotų tekstų bibliografiniai duomenys, bibliografiniai duomenys apie rašytojui gyvam esant arba po mirties publikuotus kūrinius, vertimų bibliografiniai duomenys ir kt.

Bibliografijos praktikoje ypač trūksta metodinių bibliografinių išteklių pavadinimų vartojimo nurodymų, nes jie nusako išteklių struktūrą. Tradicinė, šiandien dažniausiai vartojama personalinio bibliografinės informacijos ištekliaus struktūra yra tokia: asmens reprezentacinė informacija; biografija, autobiografija; gyvenimo ir veiklos datos; asmens publikacijos; literatūra apie asmenį; pagalbinės rodyklės; ikonografija. Tačiau bibliografijos specialistai pateikia vis daugiau naujų personalinių bibliografijos leidinių pavyzdžių, papildytų inovatyviais struktūriniais elementais. Įdomų bandymą, kuris kol kas nesulaukė dėmesio, atliko Anastasija Pankratova [31], praktikoje pritaikiusi mokslininko referentinės grupės asmenų darbų biobi-

bibliografijos rodyklės parengimą. Šiandien taip pat pastebima, kad biobibliografinės informacijos išteklių rengimo praktikoje tarsi norma tampa pateikti ir visus tekstus – ne tik pagrindinių mokslinių darbų, bet ir kūrybinių. Bibliografijos produkcijos papildymas personalinės bibliografijos leidiniais, turinčiais naują struktūrą ir galimybes, leidžia juos panaudoti daugiaaspektiškai ir sykiu praplėsti funkcines galimybes. Bibliografijos specialistai daugiau dėmesio turėtų skirti šių išteklių kokybei. Galima įvardyti tokius personalinių bibliografijos priemonių informacinę vertę lemiančius kokybės kriterijus: *bibliografinių žinių pilnumas, biografinių duomenų tikslumas* (griežtas datų, faktų, įvykių informacijos ir pakankamų žinių apie asmens socialinę kilmę, išsilavinimą, profesinę veiklą, karjerą pateikimas sukuria personalinio bibliografinės informacijos išteklių „reputaciją“, padidina jo informacinę vertę); *asmenybės gyvenimo ir veiklos daugiaaspektis atskleidimas* (informacijos apie mokslinę, pedagoginę, visuomeninę veiklą pateikimas) [32]; *metodikos ir funkcinių galimybių* dermė.

PERSONALINĖS BIBLIOGRAFINĖS INFORMACIJOS FUNKCIJOS

Bibliografinės informacijos funkcijos yra jos paskirties realizavimo būdas. Pasak O. Janonio, *dabar bibliografijos moksle egzistuoja įvairūs požūriai į bibliografinės informacijos funkcijas, mokslinėje literatūroje galima rasti jų sąrašus, kuriuose minima nuo kelių iki keliasdešimties funkcijų* [5, 33]. Olegas Koršunovas [28, 103–110] 8-ojo dešimtmečio viduryje bibliografijos moksle išplėtojo

bibliografinės informacijos teoriją, pagrįsdamas bibliografinės informacijos genetinės ir loginės struktūros esmę jos atliekamomis funkcijomis. Kaip teigia mokslininkas, *struktūra yra pagrįsta bibliografinės informacijos pagrindinių visuomeninių funkcijų – paieškos, komunikacinės ir įvertinamosios¹ – geneze bei istoriniu ir loginiu judėjimu nuo genetiškai pradinio link sudėtingesnio* [28, 103]. Pasak O. Janonio, *bibliografinės informacijos socialinės funkcijos atsirado maždaug vienu metu, tačiau istoriškai plėtojosi nevienodai, įvairiomis formomis. Šį procesą lėmė aktualūs visuomenės poreikiai* [5, 36]. O. Koršunovas atskleidė įvertinamosios funkcijos išskirtinumą, jos sąlytį ir įtaką įvairių mokslo ir veiklos sričių komunikacijai. Mokslininkas taip aiškina šį procesą: *užtikrindama bibliografinės informacijos genetinę struktūrą, įvertinamoji funkcija tuo pačiu metu ją sujungia su visomis mokslo ir praktinės veiklos sritimis, kurias bibliografinė informacija aptarnauja. Todėl ribos tarp bibliografijos ir jos aptarnaujamos srities tampa nežymios, neapibrėžtos (išnyksta). Būtent todėl darosi sunku praktiškai nustatyti, kur baigiasi konkreti bibliografinė informacija (ir veikla) ir prasideda informacija (ir veikla) – mokslinė, literatūros kritikos, edukacinė, auklėjamoji, propagandinė, pedagoginė ir kitos. Genetinė struktūra teoriškai parodo (ir tai atitinka realią tikrovę, praktiką), kad šio pobūdžio problemos yra susijusios būtent su įvertinimo funkcija, o ne su paieškos ar komunikacine funkcijomis* [28, 107].

¹ O. Janonis šią funkciją vadina *aksiologine* (vertybine orientacine, įvertinamoja) [5, 35].

O. Janonis nurodo, kad, *be pagrindinių, socialinių funkcijų, išreiškiančių jos esmę, bibliografinė informacija atlieka nemažai išorinių, arba konkrečiųjų, funkcijų. Mokslinėje literatūroje išvardyta daugiau negu penkiasdešimt tokių funkcijų, tarp jų: pažintinė, socializacijos, valdymo, dokumentų srautų ir masyvų sumavimo, modeliavimo ir kt.* [5, 36].

Personalinės bibliografinės informacijos funkcijos Lietuvoje tyrinėtos mažai. V. Žukas [20, 6] ir Jonas Basiulis [2, 47] sovietiniu laikotarpiu paskelbtose publikacijose nurodė, kad Lietuvoje daugiausia vyravo personalinės bibliografinės informacijos rekomendacinė ir mokslo pagalbinė funkcijos, tačiau *rekomendacinių personalinių rodyklių respublikoje buvo atsisakyta dėl to, kad jų informacinė vertė yra ribota. <...> nuo 1957 metų daugiausia dėmesio mūsų respublikoje buvo skiriama literatūros mokslo pagalbinei bibliografijai* [20, 100].

Nepriklausomoje Lietuvoje išleistų personalinių bibliografinės informacijos išteklių funkcijos tyrinėtos negausiai. Tad suprantama, kad bibliografijos mokslui šiandien yra būtinas *naujas sisteminis požiūris į biobibliografinę informaciją ir jos specifinių funkcijų bei savybių išaiškinimas* [27]. Į personalinės bibliografinės informacijos galimybių išplėtimą ir funkcijų tyrimus dėmesį atkreipė užsienio bibliografijos teoretikai XX a. paskutiniame ir XXI a. pirmajame dešimtmetyje. Tyrimus atliko Baltarusijos mokslininkė J. Kozlenko [26; 27], Rusijos – Albina Krimskaja [29], N. Kozačiok [25], N. Potepalova [32], Aleksejus Ježovas [23], Tatjana Zacharčuk [24] ir kiti.

Personalinės bibliografinės informacijos atliekamas funkcijas grupuojant pagal veikimo sritis galima apžvelgti jų įvairovę ir taikymo galimybes praktinėje veikloje. Remiantis J. Kozlenko [26, 13–14] išskirtomis grupėmis, bus mėginama susisteminti įvairių autorių atliktus personalinės bibliografinės informacijos funkcijų tyrimus. Pirmajai grupei priklauso *tradicinės* personalinės bibliografinės informacijos funkcijos, būdingos bet kuriai bibliografinės informacijos rūšiai. Tai anksčiau aptartos *bibliografinės informacijos socialinės funkcijos* [5, 13] – paieškinė, komunikacinė ir įvertinamoji. Šias funkcijas atskleidžia O. Koršunovas bibliografinės informacijos teorijoje [28, 103–115].

Antrajai grupei priskiriamos funkcijos, būdingos personalinei bibliografinėi informacijai kaip informacijos ištekliui. J. Kozlenko įvardijo tokias personalinės bibliografinės informacijos atliekamas funkcijas: *socialinė-laikinoji (mnemoninė, arba atminties išsaugojimo, funkcija), socialinė-erdvinė, švietimo, ugdymo, ideologinė, hedonistinė, autoriaus saviraiškos ir kitos funkcijos* [26, 28]. Viena iš šiandien aktyviai pasireiškiančių šios grupės funkcijų yra *atminties išsaugojimo (mnemoninė) funkcija*. Ją pagrindė rusų mokslininkės N. Kozačiok [25] ir N. Potepalova [32]. N. Kozačiok atliko kraštotyriinių personalinių bibliografijos rodyklių, skirtų meno veikėjams (rašytojams, kompozitoriams, dailininkams, aktoriams, režisieriams ir kt.), specifikos, funkcijų, metodikos ir reikšmės vietovės kultūriniam gyvenimui analizę. N. Potepalova tyrimuose panaudojo personologinį aspektą. Personologinis požiūris

ego dokumentus traktuoja kaip *individualios patirties ataskaitą, kuri įgaunama asmeniniais veiksmiais dalyvaujant socialiniame gyvenime* [1, 67]. Pasak Gordono Alporto, asmeniniai dokumentai (*ego* dokumentai) yra sudaryti iš sąmoningų (*intencionalių*) arba nesąmoningų (*neintencionalių*) informacijos laukų, kuriuose išreikšta autoriaus intelektualinio gyvenimo struktūra, dinamika bei funkcionavimas [1, 68]. N. Potepalova pažymėjo, kad daugia-lypė kultūros struktūra turi gilų asmenybinį pradą, nes kiekviena jos sritis yra sudaryta iš žmonių, kurie projektuoja savo subjektyvius išgyvenimus, idėjas, pasaulėžiūrą ir mąstymą dokumentinėje raiškoje (literatūroje), skulptūroje, teatre ir kt. Šakinių personalinių bibliografinės informacijos išteklių komplekse ryškiausiai tai pastebima būtent literatūros srities bibliografijos leidiniuose, nes pats bibliografijos objektas – literatūriniai tekstai, kritinė medžiaga, yra giliai „personifikuoti“, „animuoti“, turi stiprų sąryšį su jų autoriais. Asmenybės raiškos rezultatas sociokultūrinėje sistemoje dažnai tampa kultūros fenomenu. Be to, pats rašytojo gyvenimo kelias, kūrybinis palikimas, individualus stilius yra viena iš pagrindinių literatūrologijos temų. Pasak N. Kozačiok, *individualiame savitume yra meno kūrinio įstabumas, o jo suprasti ir įvertinti negalima, jeigu neturi duomenų apie tai, kaip gyveno ir dirbo juos sukūrusi asmenybė, todėl neįkainojamas bibliografų kraštotyrininkų vaidmuo šioje srityje, nes jie parengia personalines bibliografijos rodykles, skirtas savo krašto meno veikėjams* [25, 12–13].

Amžininkams ir palikuonims tokie bibliografinės informacijos ištekliai, juose

užfiksuota informacija yra *tikslus vietovės kultūrinio gyvenimo metraštis* [25, 12], o tam *tikrų vietovių literatūros bibliografijos šaltiniai, atspindintys asmenybės gyvenimą ir kūrybą, sykiu sukaupia ir unikalias vietines tradicijas, vietovės literatūrinio gyvenimo, o plačiau žiūrint, ir visos sociokultūrinės aplinkos ypatumus* [32, 3]. Šie ištekliai yra savita *kultūrologinių tyrinėjimų* priemonė, padedanti mokslo darbuotojams susipažinti su kūrybine asmenybės biografija. Kiekvienam nacionalinės kultūros tyrinėtoju yra gerai žinomi informacijos apie meno veikėjus paieškos sunkumai. Daugelis literatūros šaltinių yra išsibarstę periodiniuose leidiniuose, o informacijos apie garso įrašus ar meno kūrinius reikia ieškoti po dalelę. Todėl tokių priemonių rengimo metodika yra vienas iš aktualiausių bibliografijos mokslo uždavinių. Personaliniai bibliografinės informacijos ištekliai, skirti regionų kultūros ir meno veikėjams, ne tik atspindi vietovės kultūros pasiekimus, bet ir patys tampa savitu *istoriniu kultūriniu tyrinėjimu, kurio kontekste sukuriama laikina kultūrinė erdvė kaip natūrali kūrybinės asmenybės tapimo ir vystymosi terpė* [25, 4]. Tai įrodo, kad *šaltiniotyvinė funkcija* yra viena svarbiausių kraštotyrinių meno srities personalinių bibliografinės informacijos išteklių funkcijų, nes savita asmenybių „geografija“ turi ypatingą vertę moksliniams tyrimams ir yra dažnai naudojama. Personalinė bibliografinė informacija pasižymi „tarpšakinėmis“ savybėmis ir apima įvairias mokslo šakas: bibliografijos mokslą, kraštotyrą ir konkrečią sritį (meno, mokslo, kultūros ir t. t.). Taigi personaliniuose biblio-

grafinės informacijos ištekliuose atsiskleidžia ne tik konkreti asmenybė, bet ir tos srities, kuriai ji atstovauja, specifika. Šios rūšies ištekliai praturtina vietovės kultūrinį kontekstą, o bibliografinė informacija pateikia tikslus faktus apie asmenybes. Todėl šiandien ypač aktuali personologinio aspekto inovatyvių raiškos galimybių paieška kraštotyriame posistemyje, kai literatūriniame-bibliografiniame komplekse pastebimi nauji teoriniai ir metodiniai sprendimai. Lietuvoje kraštotyriai personaliniai bibliografijos leidiniai šiandien gausiai publikuojami. Jų rengėjai dažnai yra ne tik profesionalūs bibliografai, bet ir istorikai, muziejų darbuotojai. Taigi personalinių bibliografinės informacijos išteklių rengimas ir tyrinėjimas gali būti analogiškas *egzistencinės tautos atminties* nagrinėjimui [11, 140].

Trečiajai personalinės bibliografinės informacijos funkcijų grupei galima priskirti *specialiąsias funkcijas*. Jos būdingos personalinei bibliografini informacijai, kaip unikaliai informacinei struktūrai tam tikroje srityje – moksle, kultūroje, mene. Informacijos mokslų atstovas J. Furneris [4], filosofiniu požiūriu tyrinėdamas asmeninę ir socialinę tapatybę, kaip vieną iš identitetų, sukuriančių asmenybės tapatybę, nurodė *bibliografinį identitetą*. Galima teigti, kad personalinės bibliografinės informacijos ištekliai, funkcionuodami sociokultūrinėje sistemoje, nuolat pateikia žinių apie asmenybių įgytą identitetą – mokslininko, menininko ar rašytojo. Personalinės bibliografinės informacijos atliekamas funkcijas mokslo komunikacijoje tyrinėjo A. Krimskaja [29], A. Ježovas [22]

ir T. Zacharčuk [24]. A. Krimskaja pagrindė *žinių vadybos* mokslinėje komunikacijoje funkciją. Ji nurodė, kad personalinių bibliografinės informacijos išteklių rengimo metodikos vystymas gali būti efektyvus žinių vadybos tobulinimo būdas. Personaliniai bibliografinės informacijos ištekliai kaip žinių vadybos įrankis gali administruoti mokslinės informacijos mainų procesus, paskatinti dalijimąsi patirtimi, pateikti naujų formų naudingai informacijai gauti, sumažinti jos nepanaudojamumo efektą. Bibliografinė veikla gali būti suvokiama kaip žinių vadybos sistemos sudedamoji dalis. A. Krimskaja papildė personalinių bibliografinės informacijos išteklių sudarymo metodiką – sukūrė ir į bibliografijos teoriją įtraukė terminą *mokslininko žinių žemėlapis*. Šiuo pagrindu pristatyta nauja veiklos kryptis *individualios mokslinės veiklos kartografavimas*, leidžianti plėtoti personalinių bibliografinės informacijos išteklių bibliometrijos patirtį taikant informacines technologijas. A. Krimskaja prognozuoja, kad toliau bus galima tobulinti žinių vadybos priemones naudojant mokslo pagalbines personalines bibliografijos rodykles.

Sampratos *individualios mokslinės veiklos žinių vadyba* pagrindimas ir personalinių bibliografinės informacijos išteklių atliekamų funkcijų išskyrimas žinių vadyboje leidžia realizuoti įvertinamąją ir apibendrinamąją bibliografinės informacijos funkcijas mokslininko veiklos bibliografinio atspindžio analizėje. Pasak A. Krimskajos, *skirtingų sferų žinių vadyboje išaiškėjo, kad žinių vadyba per individualią mokslinę veiklą, panaudojant personalinius bibliografinės informacijos ište-*

klius, praktikoje dar mažai naudojama, bet yra perspektyvi, nes gali įtraukti įvairių sferų veikėjus, suinteresuotus gauti ir panaudoti naujas žinias [29]. Taigi neekonomiškos ir neefektyvios žinių vadybos priemonės gali būti sėkmingai sujungtos personaliniame bibliografinės informacijos ištekliuje. A. Krimskaja nurodo, kad šiandien *biobibliografinės informacijos ištekliams keliami nauji uždaviniai, o tai suformuoja naujas jų funkcijas* [29, 21].

Į mokslo komunikacijoje personalinių bibliografinės informacijos išteklių atliekamas naujas funkcijas atkreipė dėmesį T. Zacharčuk [24, 148–149]. Mokslininkė pagrindė ir nurodė tokias funkcijas: *lobistinė* funkcija (mokslo įstaigos ir kolektyvai panaudoja personalinius bibliografinės informacijos išteklius gauti lėšas moksliniams tyrimams, pritraukiant investuotojus į tam tikrą mokslo, konkretaus mokslininko ar praktinės veiklos sritį), *reklamos* funkcija (padeda mokslininkui ar kolektyvui rasti mokslinių tyrimų partnerių), mokslinio „elito“ veiklos *propagandos* funkcija (sudaro galimybę sekti šalies ar įstaigos mokslo naujoves, mažinti visuomenės intelektualinį atskirtumą, pritraukti naujus mokslininkus), veiklos *vertės* funkcija (personaliniai bibliografinės informacijos ištekliai gali būti pravartūs kaip mokslininkų ar kolektyvų įvertinimo priemonė vykstant atestacijoms, konkursams, rinkimams), *sekimo* funkcija (leidžia daryti įtaką mokslinių tyrimų intensyvumui, operatyviau gauti naujų žinių, vykdyti kitų analogiškų mokslo įstaigų ar mokslininkų, kolegų, o galbūt ir konkurentų laimėjimų kontrolę).

Svarbų personalinių bibliografinės informacijos išteklių vaidmenį mokslo komunikacijoje padeda atskleisti *bibliometrinė funkcija*. A. Ježovas [22], tyrinėdamas humanitarinių mokslų atstovų informacinės sąveikos ypatybes, rėmėsi jų biobibliografinės informacijos išteklių komunikaciniais aspektais kaip pagrindiniais rodikliais. Jis pristatė *personalizuoto puslapio* (*Персонализированная страница*) teoriją, kuria pagrindė naują koncepciją – kurti mokslininkų humanitarų tarpusavio komunikacijos aplinką naudojant personalinę bibliografinę informaciją.

J. Kozlenko tyrinėjo biobibliografinės informacijos funkcijų raišką švietimo srityje ir išskyrė *pažintinės veiklos aktyvinimo, skaitymo motyvų formavimo, pagalbinių profesinėje srityje, jaunuųjų specialistų kultūros ugdymo, nacionalinės savimonės raiškos, mokslo ir švietimo ryšių funkcijas* [26, 14].

Matome, kad personalinė bibliografinė informacija turi plačias funkcines galimybes. Specialiųjų funkcijų gali atsirasti tiek, kiek galima išskirti vartotojų socialinių grupių ir jų keliamų uždavinių. Funkcinės galimybės turi glaudų sąryšį su bibliografinės informacijos savybėmis – *objektyviu kryptingumu, informaciniu kompleksiskumu, hipertekstualumu (nauji išteklių požymiai pagal informacijos pateikimo būdą), individualios ir kolektyvinės veiklos modeliavimo kokybe* [26, 14]. Nustatyti personalinių bibliografinės informacijos išteklių funkcines galimybes ir savybes visų pirma gali jų rengėjai, atrasdami ir taikydami naujas biobibliografinės informacijos pateikimo formas, naujus metodikos sprendimus bei tobulindami esamas, taip pat

atlikdami vartotojų informavimą apie šios rūšies išteklius.

IŠVADOS

Lietuvos personalinių bibliografinės informacijos išteklių, biobibliografinės informacijos išteklių ir autobiografinės informacijos išteklių aktualumas rodo, kad jų vaidmuo tenkinant visuomenės grupių informacinius poreikius yra gana aiškus, tačiau pastebima, kad rengimo procesai nėra efektyvūs, o metodika dažnai sukelia diskusijas. Personalinių bibliografinės informacijos išteklių informacinę vertę lemia metodikos ir praktinio taikymo galimybių dermė. Teorinė personalinės bibliografinės informacijos funkcijų analizė nurodo tas funkcijas, kurios aktyviai reiškiasi šiuolaikinėje sociokultūrinėje sistemoje, – atminties išsaugojimo, šaltiniotyrynę, kultūrologinę, vadybinę, mokslo komunikacijos, bibliometrinę ir kitas funkcijas. Personalinė bibliografinė informacija pasižymi tarpša-

kinėmis savybėmis – sujungia bibliografijos mokslą ir konkrečią mokslo, meno ar veiklos sritį, todėl personaliniuose bibliografinės informacijos ištekliuose atsiskleidžia ne tik konkreti asmenybė, bet ir tos srities, kuriai ji atstovauja, specifika. Specialiosios funkcijos, kurios būdingos personalinei bibliografinėi informacijai, kaip unikalios informacinei struktūrai tam tikroje srityje, leidžia suvokti šių išteklių išskirtinumą ir reikšmę sociokultūrinėje komunikacijoje. Personalinės bibliografinės informacijos funkcijos, nors ir pasižymi integralios sistemos vientisumu, tačiau turi išskirtines galimybes panaudoti atskiras funkcijas, jų derinius, skirtingų arba giminingų objektų funkcijas, atsižvelgiant į bibliografinės veiklos tikslus, vartotojų poreikius, informacinės kultūros lygį ir kitus veiksnius. Iš anksto nustatyti naujai rengiamų personalinių bibliografinės informacijos išteklių funkcijas, jas garantuoti tinkamais tradiciniais ir naujoviškais metodikos sprendimais turėtų jų sudarytojai.

NUORODOS

1. ALLPORT, Gordon Willard. *Use of personal documents in psychological science* [interaktyvus]. Bulletin no. 49. New York, 1942. 236 p. [žiūrėta 2008 m. gruodžio 10 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.archive.org>>.

2. BASIULIS, Jonas. Bibliografija per pirmąjį tarybų valdžios Lietuvoje dešimtmetį (1940–1950). *Knygotyra*, 1970, t. 1(8), p. 43–57.

3. BIRŽIŠKA, Vaclovas. *Bibliografija*. Kaunas, 1935. 45 p.

4. FURNER, Jonathan. Interrogating “identity”: A philosophical approach to an

enduring issue in knowledge organization [interaktyvus]. *Knowledge organization*, vol. 36, 2009, p. 3–16 [žiūrėta 2011 m. birželio 16 d.]. Prieiga per internetą: <<http://polaris.gseis.ucla.edu/jfurner/papers.html>>.

5. JANONIS, Osvaldas. *Bibliografijos teorija*. Vilnius, 2009. 201 p.

6. JANONIS, Osvaldas. Dėl personalinių bibliografinių leidinių. *Bibliotekų darbas*, 1987, nr. 4, p. 23–24.

7. JANONIS, Osvaldas. Lietuvos bibliografijos produkcija 1986–2000 metais: (kieky-

binė analizė). *Knygotyra*, 2003, t. 40, p. 252–277.

8. JANONIS, Osvaldas. Lietuvos spausdintiniai bibliografinės informacijos ištekliai 2001–2005 metais. *Knygotyra*, 2009, t. 53, p. 71–84.

9. JANONIS, Osvaldas. Tarybų Lietuvos bibliografinė produkcija 1971–1985 m. Vilnius, 1989. 91 p.

10. JUCEVIČIUS, Liudvikas. *Mokyti žemaičiai*. Vilnius, 1975. 266 [1] p.

11. KAČERAUSKAS, Tomas. *Tikrovė ir kūryba*. Vilnius, 2008. 356 p.

12. KANOPKIENĖ, Lina. LTSR MA mokslininko personalija centrinės bibliotekos leidybinėje veikloje. Iš *V Tarybų Lietuvos bibliografijų mokslinė konferencija 1986 m. gruodžio 3–4 d.*: pranešimų tezės. Vilnius, 1986, p. 44–45.

13. MATULAITYTĖ, Stasė. Gamtos mokslų personalinės bibliografijos raida Lietuvoje. *Knygotyra*, 1991, t. 17, p. 61–79.

14. MATULAITYTĖ, Stasė. Technikos ir žemės ūkio personalinė bibliografija Lietuvoje. *Knygotyra*, 1997, t. 24 (1), p. 61–78.

15. ŠVEISTYTĖ, Alina. Personalinės bibliografijos – reikšmingi leidiniai. *Ekologija*, 2000, nr. 2, p. 41–42.

16. TAMULIENĖ, Aurelija. *Lietuviškų personalinių bibliografinių ir biobibliografinių leidinių lyginamoji analizė (1971–1985 m.)*: diplominis darbas. Vilniaus universiteto Kauno vakarinis fakultetas. Kaunas, 1989. 106 p.

17. URMONAITĖ Aušrinė. *Gamtos ir tautotvirkumo mokslų personalinės bibliografijos raida Lietuvoje*: diplominis darbas. Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto mokslinės informacijos katedra. Vilnius, 1984. 108 p.

18. USTINOVIČIUS, Donatas. *Personalinė bibliografija: raida Lietuvoje ir Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje rengtų ro-*

dyklių bibliometrinė analizė: bakalauro darbas. Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas, Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų institutas. Vilnius, 2009. 172 p.

19. ŽUKAS, Vladas. Bibliografijos teorijos mintis Lietuvoje (iki 1940 m.). *Knygotyra*, 1973, t. 3(10), p. 125–134.

20. ŽUKAS, Vladas. *Lietuviškieji literatūros bibliografijos šaltiniai*. Vilnius, 1979. 177 p.

21. ŽUKAS, Vladas. *Lietuvių bibliografijos istorija*. Vilnius, 1983. D. 1, p. 38.

22. ŽUKAS, Vladas. Lietuvių iktarybinės bibliografijos išliekamoji vertė. *Knygotyra*, 1976, t. 5, p. 90–97.

23. ЕЖОВ, Алексей. *Персонализованные страницы ученых-гуманитариев: библиометрический анализ, типизация, перспективы использования: диссертация кандидата педагогических наук [interaktyvus]*. Санкт-Петербург, 2006, 251 c. [žiūrėta 2011 m. sausio 4 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dissercat.com>>.

24. ЗАХАРЧУК, Татьяна. *Биобибlioграфия естественных наук и техники в системе научных коммуникаций: автореферат диссертации [interaktyvus]*. Санкт-Петербург, 1996. 339 c. [žiūrėta 2008 m. lapkričio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dissercat.com>>.

25. КОЗАЧЕК, Наталья. *Персональная краеведческая библиография деятелей искусства: специфика, место в культурной жизни региона: диссертация [interaktyvus]*. Краснодар, 2002. 164 c. [žiūrėta 2008 m. lapkričio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dissercat.com>>.

26. КОЗЛЕНКО, Елена. *Биобибlioграфическая информация сферы науки и образования: теоретический и организационный аспекты: автореферат диссертации*. Минск, 2010. 28 c.

27. КОЗЛЕНКО, Елена. Эволюционное моделирование в библиографоведении:

из опыта применения [interaktyvus]. *Bibliosfera*, no. 4, 2009, с. 83–87 [žiūrėta 2011 m. lapkričio 30 d.]. Prieiga per internetą URL: <<https://dlib.eastview.com>>.

28. КОРШУНОВ, Олег; ЛИХОВИД, Татьяна; НОВОЖЕНОВА, Татьяна. *Библиографоведение: Основы теории и методологии*. Москва, 2009. 336 с.

29. КРЫМСКАЯ, Альбина. *Персональная библиография в технологиях менеджмента знаний*: автореферат диссертации [interaktyvus]. Санкт-Петербург, 2004. 15 с. [žiūrėta 2008 m. gruodžio 2 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.dissercat.com>>.

30. МАСЛОВА, Александра. Биобиблио-

графия или персональная библиография. *Мир библиографии* (Москва), 2009, No. 3, с. 2–10.

31. ПАНКРАТОВА, Анастасия. *Библиографические исследования деятельности референтных групп в науке*: диссертация [interaktyvus]. СПб, 2004. 317 с. [žiūrėta 2011 m. lapkričio 27]. Prieiga per internetą: <<http://www.dissercat.com>>.

32. ПОТЕПАЛОВА, Наталья. *Персональный аспект региональной литературной библиографии Среднего Поволжья*: автореферат диссертации [interaktyvus]. Москва, 1999. 15 с. [žiūrėta 2008 m. lapkričio 11 d.]. Prieiga per internetą: <<http://www.smrkaki.rus.pdf/Potepalova.pdf>>.

SPECIFICS AND FUNCTIONS OF PERSONAL BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

NIJOLĖ RAUDYTĖ

Abstract

On the grounds of the writings and publications of Lithuanian and foreign bibliography research workers as well as the empirical material of the author's study, the article deals with the situation of personal bibliographic information resources in Lithuania, their functional possibilities and the specifics of their practical use. Referring to the fact that the essence of personal bibliographic information is the reflection of a personality's intellectual and creative potential, attention is drawn to the functions performed in the sociocultural system and to their connection with the methodology of compiling these resources. The increasing volume of publishing Lithuanian printed personal bibliographic information resources demonstrates their popu-

larity. However, nowadays it becomes more and more obvious that the processes of their preparation are not effective, and also the methodology is a subject of dispute. In such a situation, it means that the possibilities of the practical use of personal bibliographic information resources become limited, and often the resources cannot fully serve their true purpose. Thus, we may come to the conclusion that at present a new systemic approach to personal bibliographic information, its specific functions and features as well as the corresponding methodological solutions are necessary. All the processes of preparing and functioning personal bibliographic information resources shall be aimed at revealing their functional possibilities.

Įteikta 2012 m. vasario mėn.